

О.І. СОКОЛОВА, І.Д. СОКОЛОВ, Н.Ю. БУТИЛКІНА,
М.В. БЕРЕЖНИЙ

Луганський національний аграрний університет
ЛНАУ, м. Луганськ, 91008, Україна
s-e-i@mail.ru

НОВІ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ
***BULBOCODIUM VERSICOLOR* (KER. GAWL.)**
SPRENG. (*COLCHICACEAE*) У ЛУГАНСЬКІЙ
ОБЛАСТІ

К л ю ч о в і с л о в а: флора, нові місцезнаходження,
«Червона книга України», *Bulbocodium versicolor*

Bulbocodium versicolor Spreng. — європейський вид із диз'юнктивним ареалом, занесений до «Червоної книги України» [8]. Поширений у лісостеповій та степовій зонах на Східноєвропейській рівнині: від Бессарабської до Приволзької височин (Молдова, Україна, Росія), зрідка трапляється в Угорщині, Румунії, Сербії та Італії. В Україні *B. versicolor* розповсюджений переважно в Лісостепу та Степу, ізольований локалітет знаходиться на Прут-Дністровській рівнині. *B. versicolor* виявлено в 14 областях України — Київській, Чернігівській, Сумській, Черкаській, Кіровоградській, Дніпропетровській, Полтавській, Харківській, Донецькій, Луганській, Одеській, Миколаївській, Херсонській та Запорізькій [8].

До 2009 р. на території Луганської обл. було відомо п'ять місцезнаходжень *B. versicolor*: Білокуракинський р-н, с. Лозно-Олександрівка; Міловський р-н, Луганський природний заповідник (відділення «Стрільцівський степ»); Новопсковський р-н, с. Новобіла; Старобільський р-н, с. Титарівка та Сватівський р-н, між селами Нижня Дуванка й Оборотноівка [1—5]. Місцезнаходження біля с. Титарівка вважалося втраченим [5, 6], але знову зафіксовано нами у 2010 р. [7].

Під час спеціальних експедиційних досліджень у 2009 р. ми виявили сім нових локалітетів *B. versicolor* на території Луганської обл.: Антрацитівський р-н — м. Ровеньки; Біловодський р-н — с. Роздолля, с. Новодеркул, між селами Гармашівка та Нова Україна; Міловський р-н — с. Зориківка; Марківський р-н — с. Лісна Поляна та між селами Герасківка і Рудівка [7]. Характеристика цих місцезнаходжень наводиться вперше (таблиця).

У 2010 р. виявлено ще шість нових місцезнаходжень *B. versicolor*:

О.І. СОКОЛОВА, І.Д. СОКОЛОВ, Н.Ю. БУТИЛКІНА, М.В. БЕРЕЖНИЙ, 2012

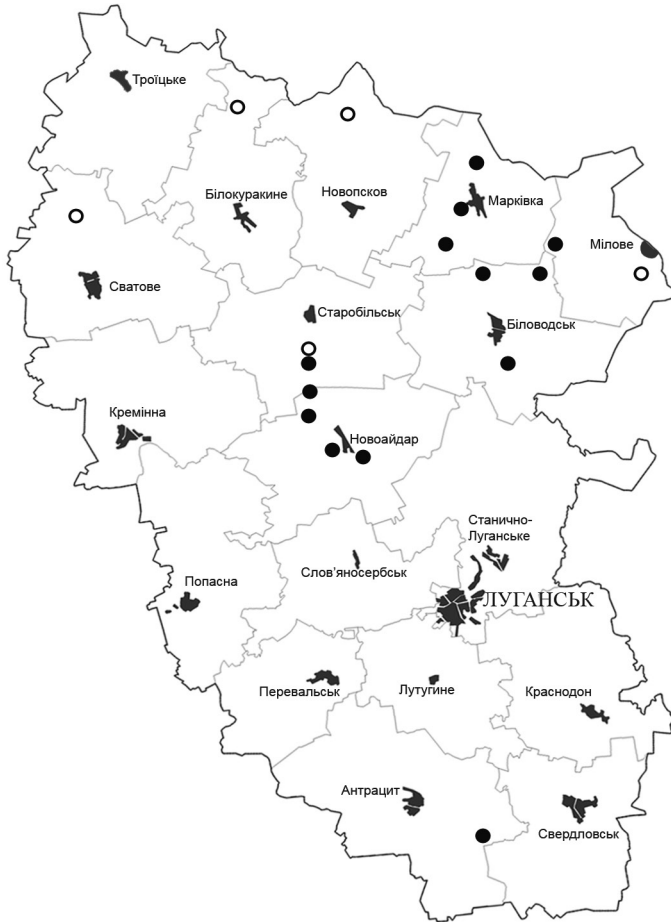
Характеристика нових місцезнаходжень *Bulbocodium versicolor* Spreng.

Місцезнаходження та умови зростання	Рік знахідки	Рік опису популяції	Параметри популяції			
			Площа, кв. м	Загальна чисельність особин	Щільність, кількість особин на 1 м ²	ПП, %
1. Антрацитівський р-н, 1 км на південь від м. Ровеньки	2009	2009	поодинокі екземпляри			70—80
2. Біловодський р-н, 1,5 км на південь від с. Роздолля, балка Вовчий яр: степовий схил 25—30° південної експозиції	2009	2009	30	35	Середня 1, максимальна 3 (у т.ч. 2 генеративних)	50
3. Біловодський р-н, 300 м на північ від с. Новодеркул, на краю байрачного лісу	2009	2009	5	поодинокі екземпляри		90
4. Популяція знаходиться на території Біловодського р-ну, 2,5 км на південь від с. Нова Україна (Марківський р-н) та 7,5 км на захід від с. Гармашівка (Біловодський р-н); степові схили 10—30° північної експозиції	2009	2009	600	600	Середня 1, максимальна 5 (у т.ч. 3 генеративних)	60—90
5. Марківський р-н, 1,5 км на захід від с. Лісна Поляна, балка Кадашевський яр, 49°31'04" пн. ш., 39°25'52" сх. д., 186 м н.р.м., степові схили 15—20° південної експозиції та у лісосмузі, випас великої рогатої худоби	2009	2010	25 тис.	800 тис.	Середня 32, максимальна 416 (у т.ч. 40 генеративних)	30—40
6. Марківський р-н, 2 км на південь від с. Рудівка та 2 км на схід від с. Герасківка, поблизу лісу Старошкірянй; степовий схил 30—40° південно-східної експозиції	2009	2009	200	30	поодинокі екземпляри та групи до 6 особин	30—40

Продовження табл.

Місцезнаходження та умови зростання	Рік знахідки	Рік опису популяції	Параметри популяції		
			Площа, кв. м	Загальна чисельність особин	Щільність, кількість особин на 1 м ²
7. Міловський р-н, 3 км на захід від с. Зориківка, на краю байрачного лісу	2009	2009		поодинокі екземпляри	70—80
8. Марківський р-н, 1,5 км на захід від с. Бондарне, 49°25'28" пн. ш., 39°22'54" сх. д., 174 м н.р.м.; степові схили південної експозиції	2010	2011	17,5 тис.	367 500	Середня 21, максимальна 200 (у т.ч. 92 генеративних)
9. Новоайдарський р-н, 20 м на захід від с. Айдар-Миколаївка, 48°59'47" пн. ш., 38°56'59" сх. д., 55—90 м н.р.м., степовий схил 35° східної експозиції; випас коз, зривання рослин	2010	2011	17200	650 тис.	Середня 38; максимальна 152 (у т.ч. 75 генеративних)
10. Новоайдарський р-н, 1 км на південь від смт Новоайдар, 48°56'08" пн. ш., 38°59'36" сх. д., 1—66 м н.р.м., степовий схил 45—50° східної експозиції, гірло балки Мінаєвський яр	2010	2010	10 тис.	53 тис.	Середня 5, максимальна 148 (у т.ч. 36 генеративних)
11. Новоайдарський р-н, 1 км на південь від с. Петренкове, 49°05'03" пн. ш., 38°52'48" сх. д., 60—100 м н.р.м., степові схили 30° північно-східної експозиції	2010	2010	23 тис.	815 тис.	Середня 35, максимальна 125 (у т.ч. 8 генеративних)
12. Новоайдарський р-н, 50 м на північ від с. Співаківка, 49°03'56" пн. ш., 38°53'30" сх. д., 65 м н.р.м., степовий схил 40° східної експозиції	2010	2010	8	20	поодинокі екземпляри та групи до 12 особин
13. Старобільський р-н, 3 км на захід від с. Лозовівка, степовий схил 15° східної експозиції, б. Плоский яр	2010	2010	57	156	Середня 3, максимальна 25 (у т.ч. 5 генеративних)

Марківський р-н — с. Бондарне; Новоайдарський р-н — с. Айдар-Миколаївка, смт Новоайдар, с. Петренкове, с. Співаківка; Старобільський р-н — с. Лозовівка. Всього впродовж 2009—2010 рр. встановлено 13 місцезнаходжень *B. versicolor*.

Місцезнаходження *Bulbocodium versicolor* у Луганській області: ○ — місцезнаходження, відомі до 2009 р.; ● — нові місцезнаходження (2009–2010 рр.)

Localities of *Bulbocodium versicolor* in Lugansk Region: ○ – localities known before 2009; ● – newly discovered localities (2009–2010)

Характеристика цих місцезнаходжень наведена в таблиці, а їх розташування — на рисунку. Зауважимо, що раніше *B. versicolor* був відомий тільки в північній частині Луганської обл. Тепер зрозуміло, що цей вид трапляється також у центральній та південній частинах Луганщини. Враховуючи відомі місцезнаходження *B. versicolor* на Донецькому кряжі в Донецькій обл. [5], можна очікувати на виявлення виду і в інших районах Луганської обл.

Отже, на сьогодні зафіксовано 18 місцезнаходжень *B. versicolor* на території Луганської обл. Значне збільшення кількості відомих локалітетів, можливо, засвідчує прогресивні зміни в хорології *B. versicolor*.

Гербарні зразки передані до Національного гербарію Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України (КВ) та Луганського національного аграрного університету (LNAU).

Отримана інформація розширить відомості про поширення *B. versicolor* на території України і знадобиться для підготовки четвертого видання «Червоної книги України».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Биоразнообразие Луганского природного заповедника: растительный мир / Составители: Т.В. Сова, Н.В. Русина, Г.В. Гузь, Л.П. Боровик, А.В. Шиян-Глотова. — Луганск: Элтон-2, 2009. — 130 с.
2. Бордзіловський Є.І. Рід Брандушка — *Bulbocodium* L. // Флора УРСР. — К.: Вид-во АН УРСР, 1950. — Т. 3. — С. 79—81.
3. Горелова Л.Н., Друлева И.В. Редкие и исчезающие растения бассейна р. Северский Донец в его среднем течении // Вестн. Харьков. ун-та. — 1987. — № 308. — С. 17—19.
4. Конопля О.М., Ісаєва М.І., Конопля М.І., Остапко В.М. Рідкісні й зникаючі рослини Луганської області. — Донецьк: УкрНТЕК, 2003. — 340 с.
5. Мельник В.И., Гриценко В.В., Шевченко Д.Ю., Диденко С.Я. *Bulbocodium versicolor* (Melanthiaceae) — редкий вид флоры Европы (географическое распространение, условия местообитаний и структура популяций). — Киев: Фитосоцицентр, 2007. — 44 с.
6. Приходько С.А. Нові місцезнаходження *Bulbocodium versicolor* (Ker.-Gawl.) Spreng. в Донбасі // Укр. ботан. журн. — 1994. — 51, № 2/3. — С. 228—231.
7. Соколова Е.И., Соколов И.Д., Бутылкина Н.Ю., Бережной М.В. *Bulbocodium versicolor* (Ker.-Gawl.) Spreng. в Луганской области // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин. Мат-ли міжнар. конф. (11—15 жовтня 2010 р., м. Київ). — К.: Альтерпрес, 2010. — С. 185—186.
8. Червона книга України. Рослинний світ / За ред. Я.П. Дідуха. — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — 900 с.

Рекомендує до друку
М.М. Федорончук

Надійшла 09.11.2011 р.

Е.И. Соколова, И.Д. Соколов, Н.Ю. Бутылкина, М.В. Бережной

Луганский национальный аграрный университет

НОВЫЕ МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ *BULBOCODIUM VERSICOLOR* (KER. GAWL.) SPRENG. (*COLCHICACEAE*) В ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ

Во время экспедиционных исследований на территории Луганской обл. в 2009—2010 гг. выявлено и изучено 13 новых местонахождений *Bulbocodium versicolor*. Всего в настоящее время здесь известно 18 локалитетов *B. versicolor*.

К л ю ч е в ы е с л о в а: флора, новые местонахождения, «Красная книга Украины», *Bulbocodium versicolor*.

O.I. Sokolova, I.D. Sokolov, N.J. Butilkina M.V. Berezhnyy

Lugansk National Agrarian University

NEW LOCALITIES OF *BULBOCODIUM VERSICOLOR* (KER. GAWL.) SPRENG.
(*COLCHICACEAE*) IN LUGANSK REGION

During research expeditions in 2009—2010 in Lugansk Region we found 13 new localities of *Bulbocodium versicolor*. At present, 18 localities of *B. versicolor* are stated in Lugansk Region.

Key words: flora, new localities, Red Data Book of Ukraine, *Bulbocodium versicol.*